

Leraren voelen zich te vaak een uitvoerder in plaats van een onafhankelijke professional. Daarom pleit COC ervoor om hen vrij te stellen van niet-kerntaken.

Knipperlichtennota lerarenloopbaan: de laatste reddingsboei?

Het Vlaamse onderwijs worstelt al een hele tijd met een groeiend lerarentekort, ondanks de goede of goedbedoelde maatregelen die de vorige en huidige Vlaamse Regering al namen. COC verzamelde gedurende lange tijd vanuit het veld de vele oorzaken voor het tekort. De problemen verschillen naargelang de loopbaanfase waarin de leraar zich bevindt. Na verkenning van bestaand studiewerk en een uitgebreide raadpleging bij onze besturen presenteert COC haar knipperlichtennota¹ als laatste reddingsboei. Daarin staan 28 concrete voorstellen voor kwaliteitsvolle maatregelen die een antwoord bieden op 24 vastgestelde knipperlichten. Zij werden vertaald in 18 werven die de oorzaken en pijnpunten van het lerarentekort blootleggen.

COC is ervan overtuigd dat de nota een constructieve bijdrage levert aan het debat over een aantrekkelijke loopbaan voor leraren. We hopen dat dat nieuwjaarsgeschenk met open armen en geest ontvangen wordt en niet op een tweedehandswebsite verschijnt. De prille heropleving van de inschrijvingscijfers in de lerarenopleidingen zal niet veel veranderen aan de complexe problematiek. Er is dan ook geen tijd meer te verliezen. We moeten nu iets doen.

Vijf fasen

We moeten getalenteerde leerlingen of studenten aanspreken, aanmoedigen en warm maken om voor het leraarberoep te kiezen. Positieve campagnes met diverse rolmodellen en klassenraden die bewust een lerarenopleiding adviseren, kunnen daarbij helpen. Leerlingen moeten namelijk hun passie kunnen ontdekken en ervaren. Maar dat vuurtje moet ook warm gehouden worden wanneer zij eenmaal in het beroep staan. Anders kunnen leraren hun leerlingen niet meer enthousiasmeren om voor de job te kiezen.

De lerarenopleiding verdient versterking. Dat vraagt een goed uitgebouwde vakdidactiek en een voldoende en gegarandeerde financiering, ook voor vakken waarvoor er "te weinig studenten zijn" en die men vanuit een economisch denken dan maar afschaft of clustert met andere vakken. Kandidaat-leraren zouden de job op de werkvloer moeten kunnen inoefenen in kwaliteitsvolle

---

1. Zie 'COC wil lerarentekort aanpakken', pagina 6-7.

oefenscholen. Wie leraar wil worden, maar vastgestelde tekorten had bij de toelatingsproef, moet die tekorten aantoonbaar kunnen wegwerken, bijvoorbeeld tegen het einde van het eerste academiejaar. De student moet daarvoor remediëringkansen krijgen, maar dat mag niet ten koste gaan van het eerste – ook vakinhoudelijk – sterke jaar van de opleiding.

Startende leraren moeten ruimte krijgen om te groeien in hun job. Goed opgeleide en breed gevormde schoolleiders betrekken hun personeel en organiseren inspraak. Samen school maken motiveert gedreven personeel. Leraren ergeren zich vaak aan de vele administratieve taken, waardoor ze niet meer toekomen aan hun echte werk: lesgeven. Ze voelen zich te vaak een uitvoerder in plaats van een onafhankelijke professional. Daarom pleit COC ervoor om leraren vrij te stellen van niet-kerntaken, zoals toezicht houden op de speelplaats of een afwezige collega vervangen.

De expertise van 55-plussers mag niet verloren gaan. Dat gebeurt nu wél door het hoge ziekteverzuim². COC wil voorkomen dat oudere leraren uitvallen door hen minder contacturen te geven en hen – als deel van hun opdracht – hun ervaring te laten delen, bijvoorbeeld door een startende leraar of vakgroep te coachen.

Reacties uit politieke hoek

De nota lerarenloopbaan heeft COC geen windeieren gelegd. Amper een week na de verspreiding agendeerden verschillende politici de nota in de commissie onderwijs van het Vlaams parlement. “Een mooie nota, goed onderbouwde analyses en voorstellen, met budgettaire consequenties, maar ook perspectief om te investeren.” Dat was de eerste reactie van minister van Onderwijs Ben Weyts (N-VA) op de batterij van vragen die hij vanuit diverse politieke hoeken over de nota kreeg. Hij kiest niet voor een omvattend lerarenpact, maar voor een stapsgewijze aanpak. Maar ook zo’n aanpak vraagt visie, planning en coherentie. Tegelijkertijd kondigt de minister aan dat

hij een eisencahier voor een nieuwe cao verwacht. Loes Vandromme (CD&V) beklemtoonde onze vraag naar meer autonomie voor het onderwijspersoneel en het feit dat ook de lerarenopleiders zelf poortwachters zijn. Koen Daniëls (N-VA) vond de nota zelfs een “eervol werkstuk”, waarin COC ook taboes naar voren durft schuiven. Terecht haalde hij aan dat de rol van de inspectie in de toepassing van de regelgeving (bv. autonomie van de klassenraad) moet bekeken worden. Steve Vandenberghe (SP.A) vroeg naar een langetermijnvisie, over de legislatuur heen. Johan Danen (Groen) noemt de nota “een interessante toetsing” en hij vraagt terecht aandacht voor maatregelen op het einde van de loopbaan. Jo Brouns (CD&V) vraagt meer vrijheid in het personeelsbeleid. Vandaag ontbreken in onderwijs bijvoorbeeld exitgesprekken. Volgens COC is die vrijheid er al, maar wordt ze niet altijd benut. Daarom moet er inderdaad versterking komen in het schoolleiderschap en in het personeelsbeleid. COC houdt een tevreden gevoel over aan de tussenkomsten in de commissie onderwijs. “Want in het hart van elke winter zit een trillende lente en achter de sluier van elke nacht zit een glimlachende dageraad³.”

Complex probleem

Alleen al de hoeveelheid aan knipperlichten en werven die COC verzamelde, toont hoe complex de problematiek rond het lerarentekort is. Dat probleem aanpakken, vraagt denkwerk en visie. Dat kan gebeuren met losse maatregelen, maar wanneer die niet ingebed zijn in een globaal plan van aanpak, dreigen ze te verdampen als druppels op een hete plaat. COC dankt alle medewerkers die de nota hielpen ontwikkelen, niet in het minst onze leden die hun terechte zorgen en problemen vertaald zien.

Koen

2. Zie ‘Curve ziekteverzuim bleef in 2019 stijgen’, pagina 16-19.

3. Kahlil Gibran, Libanees-Amerikaans schrijver en kunstschilder (1883-1931)